

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 202/2011-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. mája 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Z. V., B., zastúpenej JUDr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných práv uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 199/2010 z 31. januára 2011, ktorým zmenil uznesenie Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 18 C/572003 z 31. mája 2010 vo výroku o náhrade trov konania, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. V. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. apríla 2011 doručená sťažnosť Z. V. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 199/2010 z 31. januára 2011, ktorým zmenil uznesenie Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 18 C/572003 z 31. mája 2010 vo výroku o náhrade trov konania.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v predmetnom konaní pred okresným súdom sa sťažovateľka domáhala žalobou z 2. mája 2003 určenia neplatnosti darovacej zmluvy.

Výsledkom tohto konania bol rozsudok okresného súdu z 13. októbra 2008, ktorým určil, že sťažovateľka a odporcovia v prvom a druhom rade sú spoluvlastníkmi nehnuteľností a vo zvyšku návrh zamietol a žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov konania. Krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co/65/2009 z 30. júna 2009 zrušil rozsudok okresného súdu v časti týkajúcej sa náhrady trov konania a vrátil vec okresnému súdu na nové rozhodnutie o náhrade trov konania s náležitým odôvodnením.

Okresný súd uznesením sp. zn. 18 C/57/2003 z 31. mája 2010 rozhodol o povinnosti odporcov zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania 7 876,27 € k rukám jej právneho zástupcu.

Okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil najmä tým, že *„navrhovateľka pôvodne žalovala neplatnosť darovacích zmlúv, na základe ktorých bola majetkovo zvýhodnená oproti svojim bratom (odporcom) z hľadiska vlastníckeho podielu na rodičovskom majetku. Odporcovia akceptovali právny názor prezentovaný navrhovateľkou, že nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom darovacej zmluvy... neboli výlučným vlastníctvom darcu... (otca účastníkov konania), ale patrili do BSM“* ich otca a matky a následne aplikujúc § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) sťažovateľke priznal náhradu trov konania celkom v sume 7 876,27 €.

Na základe odvolania odporcov krajský súd uznesenie okresného súdu z 31. mája 2010 zmenil tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Sťažovateľka sa domnieva, že „*odôvodnenie rozhodnutia je nepreskúmateľné mimo iné aj preto, že iný senát odvolacieho súdu v tejto veci považoval naliehavý právny nárok za preukázaný... „, čím „výrokom rozhodnutia došlo k porušeniu zákona v ustanovení § 142 ods. 1 . O. S. P. alebo v ustanovení § 142 ods. 2 O. S. P., pretože sú mal podľa § 142 ods. 3 O. S. P. za to, že sťažovateľka mala úspech iba čiastočný...*

Ak by zamietnutie návrhu na určenie neplatnosti darovacích zmlúv malo charakter čiastočného neúspechu, musel súd určiť pomer úspechu k neúspechu a musel priznávať časť trov konania, inak ide o svojvôľu svedčiacu porušeniu nestrannosti súdu k účastníkom konania.“

Sťažovateľka je toho názoru, že v danom prípade došlo k extrémnemu vybočeniu „z pravidiel upravujúcich konanie o trovách konania, ku ktorému došlo pri nesprávnej interpretácii úspechu v konaní a až k rozhodnutiu nesvedčiacemu o nestrannosti, o rovnakom postavení strán až k rozhodnutiu, ktoré obsahuje črty svojvôle“.

Sťažovateľka na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, že právoplatným rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 2 Co 199/2010 z 31. januára 2011 bolo porušené „*právo na spravodlivý súdny proces, zruší označené rozhodnutie vo výroku, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov konania právo...*“ , pričom sa domáha aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 500 € a úhrady trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), pričom skúmal, či spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd vychádzal z toho, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov ustanovených v zákone.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú považuje ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo keď preskúmanie označeného postupu (rozhodnutia orgánu štátu) v rámci predbežného prerokovania veci vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, reálnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 159/08).

Vychádzajúc z petitu sťažnosti sťažovateľka namieta porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Co 199/2010 z 31. januára 2011, ktorým zmenil uznesenie okresného súdu z 31. mája 2010 tak, že nepriznal sťažovateľke náhradu trov konania. Sťažovateľka nesúhlasí s rozhodnutím krajského súdu a považuje ho za svojvoľné a nepreskúmateľné, pretože neboli správne v jej veci aplikované ustanovenia § 142 ods. 1, 2 a 3 OSP.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd.

Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09). Je v zásade vo výlučnej právomoci všeobecných súdov posúdiť mieru úspechu strán podľa čl. 142 ods. 2 OSP a na základe toho rozhodnúť o ich pomernom rozdelení alebo vyslovení, že žiaden z účastníkov nemá na náhradu trov právo. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o trovách konania iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

Podľa § 142 ods. 1 OSP účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 142 ods. 2 OSP ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Podľa § 142 ods. 3 OSP aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu; v takom prípade sa základná sadzba tarifnej odmeny advokáta počíta z výšky súdom priznaného plnenia.

Podľa § 224 ods. 1 OSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvého stupňa platia i pre odvolacie konanie.

V okolnostiach prípadu ústavný súd zistil, že krajský súd ako odvolací súd uznesením z 31. januára 2011 na základe odvolania účastníkov zmenil rozhodnutie okresného súdu, ktorým priznal náhradu trov konania sťažovateľke podľa § 142 ods. 3 OSP tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Svoje rozhodnutie krajský súd odôvodnil na strane 2 a 3 okrem iného takto:

„V prejednávanej veci, v konaní o určenie neplatnosti darovacích zmlúv a určenie spoluvlastníckych podielov k nehnuteľnostiam, Okresný súd Bratislava II rozsudkom č. k. 18 C 57/2003-205, zo dňa 13. 10. 2008, vyhovel návrhu navrhovateľky v časti určenia spoluvlastníckych podielov k spornej nehnuteľnosti a v časti určenia neplatnosti darovacích zmlúv návrh zamietol.

Súd rozhodnutie o zamietnutí návrhu v tejto časti odôvodnil nedostatkom naliehavého právneho záujmu na určenie neplatnosti darovacích zmlúv, pretože podstatný právny nárok navrhovateľky a to určenie spoluvlastníckych podielov, bol vyriešený v jej prospech uznaním nároku. V priebehu konania pasívne legitimovaná strana v spore právny nárok navrhovateľky uznala a súhlasila s tým, aby aj navrhovateľka mala na nehnuteľnostiach spoluvlastnícky podiel.

O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 142 ods. 2 O. s. p., s tým, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu.

Na odvolanie navrhovateľky voči rozsudku v časti výroku o trovách konania Krajský súd v Bratislave, uznesením č. k. 2 Co/65/2009-215 zo dňa 30. 06. 2009 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Dôvodom jeho rozhodnutia bolo nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia v časti o trovách konania a následná nemožnosť rozhodnutie v tejto časti riadne preskúmať.

V nadväznosti na toto rozhodnutie Okresný súd Bratislava II opätovne rozhodol o trovách konania to rozhodnutím č. k. 18 C/57/2003-228, zo dňa 31. 05. 2010 a odporcov v 1. a 2. rade zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť navrhovateľke náhradu trov konania vo výške 7.876,28 eur...

Navrhovateľka sa návrhom na začatie konania domáhala určenia neplatnosti dvoch darovacích zmlúv a určenia, že účastníci konania sú spoluvlastníkmi, v. návrhu špecifikovanej nehnuteľnosti, každý v podiele 1/3. Súd vo veci konal a rozhodoval o jej viacerých návrhoch. V časti určenia neplatnosti darovacích zmlúv súd návrh zamietol, pre nedostatok naliehavého právneho záujmu. V časti určenia podielového spoluvlastníctva návrhu vyhovel. Už z uvedeného je zrejmé, že navrhovateľka mala vo veci úspech len čiastočný. Mala úspech len v časti určenia podielového spoluvlastníctva a v časti určenia neplatnosti zmlúv bol jej návrh zamietnutý. Preto pri rozhodovaní o trovách konania prichádzalo do úvahy použitie ustanovenia § 142 ods. 2 O. s. p.

Nie je správny argument navrhovateľky, že zamietnutie návrhu v časti určenia neplatnosti zmlúv treba hmotnoprávne považovať za takmer bezvýznamnú právnu skutočnosť. Navrhovateľka návrhom na začatie konania, uvedením petitu návrhu, určuje o čom bude súd konať. Súd sa nemôže odchýliť od jej návrhu a jeho povinnosťou je rozhodnúť o celom návrhu. V danom prípade sa tak aj stalo, súd právoplatne rozhodol o celom predmete konania a to tak, že v časti určenia podielového spoluvlastníctva návrhu vyhovel a v časti určenia neplatnosti zmlúv bola navrhovateľka v konaní neúspešná.

Odvolací súd v konaní o odvolaní odporcov preskúmal napadnuté rozhodnutie a keďže neboli splnené podmienky ani na jeho potvrdenie (§219 O. s. p.), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1 O. s. p.) a má byť vo veci rozhodnuté inak, napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v zmysle ustanovenia § 220 O. s. p. zmenil a rozhodol tak, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.“

Toto odôvodnenie krajského súdu nemožno považovať podľa názoru ústavného súdu za odporujúce citovanému článku ústavy a dohovoru, hoci sťažovateľka z jej pohľadu vec vidí inak. Ak krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia zdôraznil najmä to, že zo strany sťažovateľky možno hovoriť len o jej čiastočnom úspechu v konaní ako celku, ústavný súd nevidí žiadny relevantný dôvod na prehodnocovanie jeho záverov. Z pohľadu ústavného súdu sa uznesenie krajského súdu nejaví ako svojvoľné a nepreskúmateľné, je naopak jasné a zrozumiteľné, a teda aj ústavne akceptovateľné.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a základným právom sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj jej právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že mohlo dôjsť prípadne k ich porušeniu. Ústavný súd preto po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2011